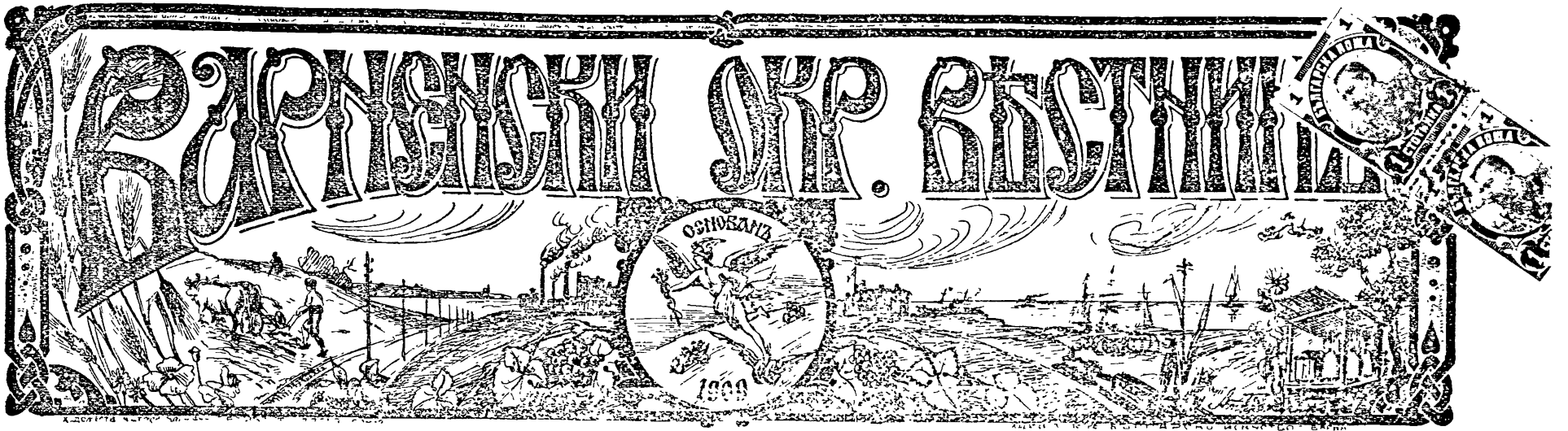




Издава Варненската Окръжна Постоянна Комисия.

Излиза най-малко три пъти въ мѣсеца.
Абонаментъ 2 лева годишно, 1 л. за 6 мѣсеца
на общинитѣ и училищата въ окръга — безплатно.

Всичко що се отнася до вѣстника да се изпраща
до: Постоянната Комисия — Варна.



За обявления отъ частни лица се плаща на I стр. по 1 лв.
на редъ; II и III стр. по 10 ст. на дума, IV по 5 ст. на дума.

За общински и такива отъ други учрѣждения за I стр.
10 ст. на дума, II и III 5 ст. на дума; IV 3 ст. на дума.

Д-ръ Ст. Петровъ.

Популярни познания по Маларията.

Една отъ най-разпространенитѣ болести у насъ, несъмнено е маларията, която е още известна подъ името Блатна треска, Далакъ или само Треска. Треската върлува по петь-тѣ части на свѣтътъ, повече прѣзъ лѣтото, а негдѣ и прѣзъ цѣлата година, като прѣдпочита повечето долинитѣ на рѣкитѣ, брѣговетѣ на езера, морета, блата и всички влажни, низки и мочурливи мѣста. Зеленчукови градини, бостани, оризища, полета за цвѣкло, ленъ и конопъ, които се напояватъ редовно и обилно по искусственъ начинъ, благоприятствуватъ за развитието и разпространението на треската. Всички голѣми землени прѣдприятия и нѣкои индустрии, като постройката на шосета, желѣзници, канали, тунели, експлоатирането на мини, кариери, тухларници, керемидчийници и други, способствуватъ за разпространението на маларията, посредствомъ образуванитѣ ями, насипи и неравни канали, въ които се застоява, или тече бавно изворната или дъждовна вода. Мѣста които периодически се заливатъ отъ водитѣ на нѣкои рѣка, сж твърдѣ много изложени на маларична епидемия. Маларията върлува значително по-слабо въ градове и села разположени на високи мѣста.

Загубитѣ, които причинява маларията сж твърдѣ голѣми. Всѣки боленъ отъ малария, губи срѣдно петь работни дни прѣзъ врѣмето на най-силната работа, отбива отъ работата му, нѣкого отъ домашнитѣ си, за да му служи и изразходва материални срѣдства за да се излѣкува, слѣдъ което остава още нѣколко дни не напълно годенъ за работа. Едновременно, или послѣдователното боледуване отъ треска на нѣколко члена отъ едно семейство, въ което обикновено всички работятъ, е съсипателно въ материално отношение за сжщото семейство. Когато маларията върлува въ широки размѣри въ една мѣстность, земята остава необработена, природнитѣ богатства неизползувани, а населението осиромашава и тѣне въ невежество. Не сж рядки случаитѣ, когато такава мѣстность, вмѣсто да се заселва, постепенно се обезлюдва отъ израждане и чезене на населението.

По тия причини маларията, или треската, заслужава добръ да се изучи отъ всички, които сж изложени да заболѣятъ отъ нея, или

да видятъ свои близки заболѣли отъ тази болестъ.

Описание и усложнения на трѣската.

Най-явния и силенъ признакъ на треската е „втрисането“ или „пристъпътъ“ на треската, който се подраздѣля на три периода: периодъ на трѣпки, згорѣщяване и изпотиване.

Прѣзъ първия периодъ болния чувствува силни трѣпки по цѣлото тѣло, отъ които даже у нѣкои захитѣ тракатъ. Лицето става бледно, кожата настрѣхва и прѣститѣ на ръцѣтѣ и краката поморвяватъ. Въ периода на трѣпкитѣ, върѣпки осѣщането студъ отъ болния, температурата на тѣлото е вече повишена и бияниятъ на сърдцето сж ускорени, което показва, че болестъта е настѣпала прѣди това, и че трѣпкитѣ сж само първия шуменъ признакъ на трѣската.

Прѣзъ втория периодъ трѣпкитѣ прѣставатъ, температурата на тѣлото продължава да се качва, кожата бива суха и червена и болния се униса въ сънъ.

Прѣзъ третия периодъ кожата става влажна, обиленъ потъ започва да се стѣля, температурата на тѣлото почва да спадва, дишането става спокойно и болния наѣ-често заспива въ тихъ сънъ. Тритѣ периода на втрисането траятъ наедно всичко около шестъ часа. Слѣдъ втрисането уснитѣ или поздритѣ на нѣкои лица се изприщатъ, за което населението казва че е „оплюто отъ треската“. Слѣдъ като мине втрисането, болния се чувствува малко слабъ, перазположенъ и има болки въ главата и кръстѣтъ. Обикновено втрисането се лява отъ 12 часа прѣзъ нощта до 12 часа по обѣдъ. Втрисането се случва всѣки день, прѣзъ день, прѣзъ два, или пъкъ неправилно. Всѣко втрисане се придружава съ унищожаване на голѣмо количество червени кръвни тѣла и образуване на черно вещество — пигментъ — въ суроватката на кръвта, което се разниса по всички органи. Затова лица, които ги е тресло, иматъ бледенъ и жълто-мургавъ цвѣтъ на кожата. При втрисането далакътъ се увеличава и става мекъ и болезненъ. Слѣдъ първото втрисане далакътъ се възвръща къмъ първата си голѣмина, но ако втрисането се повтори нѣколко пъти и болния не се лѣкува, далакътъ може да се увеличи много и да остане за винаги увеличенъ и коравъ. Освѣтъ кръвта и далакътъ, треската поразява, макаръ и го-рѣдко, и други органи, като черния дробъ, бѣлитѣ дробове,

дихателнитѣ трѣби и червата. Хроническата малария може да причини толкова тежки поврѣди на изброенитѣ органи, че болния се обръща прѣждеврѣменно на недѣгавъ, негоденъ за никаква работа.

Маларията не се лява винаги въ такава типична форма, както я описахме до тукъ и за това не може винаги лесно да се разпознае. Често пъти при втрисането, нѣкои само признаци отъ единия периодъ сж много силни, а другитѣ признаци и периоди минаватъ почти незабѣлѣзано. Или пъкъ, болестъта се придружава отъ признаци на поражения на нервната, дихателна, смилателна системи, или мочоотдѣлителнитѣ органи, признаци, които сж причинени отъ остро маларично заболѣване, но сж толкова силни, че могатъ лесно да отклонятъ вниманието всѣкому и да накаратъ да се вѣрва че болезненото състояние е прѣдизвикано отъ друга болестъ, а не отъ маларията.

Тѣй, наприкладъ, треската понякога се появява въ форма твърдѣ прилична на обикновено стомашно разстройство, или тежката болѣстъ (typhus abdominalis); на кривенъ дрисъкъ (dysentery); на заболѣване на дихателнитѣ органи (bronchitis) или на бѣлодробнитѣ обвивки (плевритъ); другъ пъкъ проявленията на маларията даватъ сжщата картина, както никочното отравяне (uraemia). Ето защо, безпогрѣшното познаване на треската не е винаги лесно. Неправилното и недостатъчното употребление на хивина въ треската измѣнява до известна степенъ проявленията ѝ и я прави по-мѣчно узнаваема. По тия причини, всѣкой, който, подозира че е заболѣлъ отъ треска, трѣбва да се покаже на лѣкаръ, прѣди да е употребявалъ каквито и да било лѣкове, и отъ него само да иска наставления за опазване здравето си.

Треската, когато не се лѣкува правилно и достатъчно, може нѣколко пъти да повтаря, или да мине въ хроническо състояние и да причини повече, или по-малко опасни поражения на кръвта, далакътъ, черния дробъ и др. органи.

Еднородна болестъ съ треската у чловѣка, сжествува и у птицитѣ и у млѣкопитающитѣ домашни животни.

Причини на треската.

Треската се причинява отъ заразяването на тѣлото ни отъ малки едноклетъчни живинки, нарѣчени „плазмодии на треската“ или „плазмодии на Лаверазъ“, които се заселватъ и живѣятъ въ кръвта. Известно е, че кръв-

та се състои отъ една течна материя, нарѣчена, суроватка, или серумъ на кръвта, въ която плаватъ малки, кръгли и плоски тѣлца. Тия тѣлца се наричатъ кръвни тѣлца и биватъ бѣли и червени. Въ единъ кубически милиметъръ кръвъ у нормално здравъ човѣкъ се намиратъ около 5 милиона червени кръвни тѣлца и около 8 (осемъ) хиляди бѣли кръвни тѣлца. Разликата между кръвните тѣлца е тази, че червените кръвни тѣлца изобщо сж по-малки, нѣматъ ядро и съдържатъ една жѣлзена органическа материя, нарѣчена „хемоглобинъ“, която дава червения цвѣтъ на кръвта и червения или розовия цвѣтъ на кожата ни. Бѣлитѣ кръвни тѣлца сж по-едри, съдържатъ по едно, или повече едра и нѣматъ хемоглобинъ.

Зародишътъ на треската или плазмодия на Лаверанъ, прониква въ червеното кръвно тѣлце и живѣе въ него, като всички паразити: храни се отъ соковете му, расте и се размножава чрѣзъ дѣление, като отдѣли сжщеврѣменно едне черна безжизнена материя — пигментъ. Когато дѣлението на плазмодия е завършено, червеното кръвно тѣлце се прѣсва и пуца въ суроватката на кръвта отъ 8 до 20 млади плазмоди, които бързо се стрѣматъ да проникнатъ въ други червени кръвни тѣлца и продължаватъ сжщия начинъ на живѣене. Нѣкои плазмоди, вмѣсто да се размножаватъ по безполовъ начинъ чрѣзъ дѣление, както видѣхме, образуватъ полови форми — гамети — които чрѣзъ взаимно проникване сж годни да дадатъ начало на ново поколение зародиши.

Прѣсването на червенитѣ кръвни тѣлца и освобождаването въ суроватката на кръвта на младитѣ плазмоди става едновременно за всички заразени кръвни тѣлца и това съвпада съ втрисането.

При едно втрисване се унищожатъ отъ 100,000 до 1 милионъ червени кръвни тѣлца, а срѣдно около 200,000 таква на 1 куб. м. м. кръвъ, т. е. $\frac{1}{50}$, до $\frac{1}{3}$ отъ всичкитѣ кръвни тѣлца. Като се има прѣдъ видъ, че кръвта съставлява една дванадесета ($\frac{1}{12}$) отъ тѣлото на всѣки човѣкъ, отъ горното отношение слѣдва, че едно втрисване е равносильно на едно кръвопущане отъ 100 до 1000 грама кръвъ, или срѣдно, — на 200 гр. за единъ възрастенъ човѣкъ, който тежи 60 кгр. Това обеснява лесно анемията, отъ която страдатъ всички трескави, тѣхната бледностъ и безсилне.

Зародишътъ на треската спада къмъ класътъ на най проститѣ животинки — еноклетъчнитѣ Protosoa. Споредъ перподитѣ на на втрисането видѣхме, треската се дѣли на три вида: Tergiana, Quartana и Tropicа. Всѣкий единъ отъ тия видове треска има свой особенъ зародишъ.

Треската се прѣнася отъ човѣкъ на човѣкъ отъ комаритѣ. Комари, които смучатъ кръвъ отъ трескави хора, всмукватъ сжщеврѣменно и зародиша на треската, когато вкарватъ въ кръвта на здрави хора, чрѣзъ охапване. Не всички комари сж въ състояние да прѣнасятъ треската отъ единъ човѣкъ на другъ, за това е необходимо да се познаватъ опаснитѣ комари и се отбѣгва тѣхното охапване.

Всички комари се дѣлятъ на три голѣми семейства; Aedes, Culex и Anopheles, отъ които всѣки единъ се подраздѣля на нѣколко вида. Въ България се срѣщатъ само комари отъ послѣднитѣ двѣ семейства, отъ които само комаритѣ отъ семейството Anopheles прѣнасятъ зародишътъ на маларията. Ако случайно комаря Culex всмукне отъ трескаво лице, зародишитѣ на материята биватъ уни-

чтожени въ стомаха му отъ дѣйствието на стомашнитѣ му сокове. Сжщитѣ сокове не могатъ да унищожатъ зародиша на птичата малария и за това комаря Culex служи за посрѣдникъ по прѣдаване маларията между птицитѣ. Ако комаръ отъ семейството Anopheles всмукне кръвъ отъ трескаво лице, зародишитѣ въ треската понисатъ добръ дѣйствието на стомашнитѣ му сокове, загнѣздватъ се въ стенитѣ на стомаха му, кждѣто слѣдъ като дадатъ по половъ начинъ ново поколение, минаватъ въ слюнитѣ му жлези и сж готови да заразятъ лицата, които комара охапе.

Отъ комаритѣ, опасни сж само женскитѣ, понеже само тѣ се хранятъ съ кръвъ. Мжжкитѣ комари се хранятъ само съ растителни сокове.

Мжжкитѣ комари се различаватъ отъ женскитѣ по устройството на главата. Всички комари иматъ по петъ придатъци на главата си: 1 хоботъ, 2 пипала и 2 пипалца. У женскитѣ комари пипалцата сж покрити съ рѣдки и кжеи влакна, когато у мжжкитѣ, сжщитѣ сж покрити съ гъсти и дълги влакна. Пипалата у мжжкитѣ комари сж по-дебели, а у комара Кулекъ при това сж и по-дълги отъ хоботъ.

Комаритѣ Culex се различаватъ отъ комаритѣ Anopheles, 1-во по положението, което взематъ при кацване, 2-ро по устройството на главата и 3-то по крилата си.

1. Кацналитѣ върху една плоскостъ комари Anopheles, държатъ хоботъ си въ една и сжща ось съ тѣлото и тази ось е почти вертикална къмъ плоскостъта, когато у комаритѣ Culex остъта на хоботъ и тѣлото образува счупена линия подъ тѣтъ ъгълъ и тази ось е почти паралелна къмъ плоскостъта.

2. У женския комаръ Anopheles петътѣ придатъци на главата: хоботъ пипала и пипалца (antennae) иматъ еднаква дължина, а у женския комаръ Culex, хоботъ и пипалцата (antennae) иматъ еднаква дължина, когато пипалцата сж много кжеи и иматъ едва $\frac{1}{4}$ отъ дължината на първитѣ.

3. Крилата у комара Anopheles иматъ дребни космести дусици по крилата си, които сж групирани на дребни, едва видими за окоето черни петна. Крилата у комара Culex сж съвършено гладки и не образуватъ петна.

Комаритѣ Anopheles се разпознаватъ лесно отъ комаритѣ Culex, не само въ възрастнитѣ форми, но и въ всичкитѣ перподи на своето развитие. Комаритѣ, както всички насекоми, минаватъ прѣзъ нѣколко фази на развитие, прѣди да достигнатъ съвършения видъ на хвърчащи насекоми, подъ който видъ всички ги познаваме. Именно, женския комаръ снесе отъ 100 до 250 яйца, отъ които слѣдъ нѣколко дни се излупватъ червейчета (ларви). Ларвитѣ се обръщатъ въ какавици (нимфи), отъ които се развива съвършеното насекомо.

Женскиятъ комаръ Anopheles снпса еднитъ пѣтъ около 150 яйца, върху повърхността на водата, които биватъ доста прѣснати, когато женския комаръ Culex снесе около 250 яйца, всички прилѣпени едно до друго въ форма на голѣмо, изкорубено житено зърно.

Ларвитѣ на комарѣтъ Culex иматъ една малка дихателна трѣбичка, за дишане прикрѣпена къмъ опашката, която имъ позволява, слѣдъ като поставятъ отвора ѝ къмъ повърхността на водата, да спускатъ цѣлото си тѣло почти вертикално къмъ дъното. Ларвитѣ на комарѣтъ Anopheles нѣматъ дихателна трѣбичка, а дишатъ чрѣзъ дихателни отвори, поставени на края на опашката имъ

и по тази причина сж заставени да държатъ цѣлото си тѣло успоредно на повърхността на водата, въ врѣмето, когато дишатъ.

Всички комари снесатъ яйцата си въ бавно-текущитѣ или застояли води. За развитието на яйцата на комаритѣ, не е необходимо голѣмо количество вода: водата отъ еждоветѣ, която се изоставя около домовете, дъждовната вода, задържана въ разни черепи, сарделени кутини, стѣпки отъ комптата на добитѣцитѣ или най малкитѣ глѣбинки, образувани отъ врѣзване на козела по меката земя, е достатѣчна за това. Солената вода (отъ моретата или крайморски езера), както и вода, която съдържа много разложени органически материи е непригодна за развитието на комаритѣ.

Комаритѣ денемъ се крпятъ въ тъмни мѣста, като яхъри, тъмни и непровѣтрени стаи, и въ сѣнчеститѣ мѣста въ горитѣ и полетата, а излизатъ да дпрятъ храната си отъ залѣзване на слънцето, до изгрѣването му и прѣзъ това врѣме нападатъ и хапятъ хора и животни. Нѣкои комари хапятъ и денемъ, но само въ тъмни и сѣнчести мѣста.

Комаритѣ обикновено прѣхвъркватъ само до близки разстояния и рѣдко олитватъ подалечъ отъ 1 до 2 килм. отъ мѣстото, което обитаватъ. Затова лица, които живѣятъ и спатъ въ мѣста подалечни отъ 1 килм. отъ мочурливитѣ гнѣзда на комаритѣ, по-рѣдко заболѣватъ отъ трѣска.

Обилнитѣ дъждове прѣзъ лѣтото създаватъ благоприятни условия за развитието на комаритѣ.

Отъ всичко изложено до тукъ, става явно неразривното съотношение, което сжществува между блатливитѣ и мочурливи мѣста и комаритѣ, както и между комаритѣ и маларията. Условията, които благоприятствуватъ за развитието на комаритѣ, благоприятствуватъ и за разпространението на маларията. На всички е пзвѣстно, че въ нискиѣ, влажни и мочурливи мѣста и около блатата се намиратъ най много комари и че тамъ върлува въ сжщото врѣме и най-силно маларията. По тия причини, прѣди да се е знаеятъ още зародиша на маларията, нито начина на неговото разпространение, тази болестъ се е наричала „блатна треска“.

Лѣчение.

Треската е една отъ най-лесно лѣчимитѣ болести и нейния единственъ, но пѣкъ затова сигуренъ цѣръ е хининътъ, пзвѣстенъ още подъ името сулфато. Треската, лѣкувана въ скоро врѣме слѣдъ появяването ѝ, съ достатѣчно количество хининъ, съобразно възрастъта на болния, въ продължение на нѣколко дни се излѣкува сигурно. За възрастенъ човѣкъ, боленъ отъ треска, е достатѣчно да взема по 1 грамъ хининъ въ продължение на четири дни, но сжщия за да бжде сигуренъ, че нѣма да го повърне втори пѣтъ треската, добръ е на интервали отъ 3—4 дни да вземе още пѣтъ или седемъ пѣти по единъ грамъ хининъ. За дѣца отъ 3 до 10 год. половината или $\frac{1}{3}$ само отъ означеното количество хининъ е достатѣчно за цѣлѣта. За дѣца по-малки отъ три години се даватъ още по-малки количества хининъ, като се опрѣдѣлятъ всѣки пѣтъ лично отъ лѣкаря, който въ случая съобразява точно възрастъта, тѣглото на дѣтето, състоянието на пищеварителнитѣ му органи и наложителността на хининовото лѣчение.

Треската, когато не се лѣкува, или се лѣкува недостатѣчно дълго врѣме, или съ недостатѣчно хининъ, минава често въ хро-

ническо състояние, или най-малко повтаря няколко пъти. Хроническата треска се срѣща по често у тия, които не сж се никакъ лѣкували. Като се иматъ прѣдъ видъ опасността, на които подхвърля треската, необходимо е всички заболѣли отъ тази болестъ да се показватъ своеврѣменно на лѣкаря, отъ когото да искатъ точни наставления за лѣкуването си. За боледувалитѣ отъ треска, само лѣкаря може да обяви, кога могатъ да напускатъ хининовото лѣчение.

Хининътъ е всѣкому извѣстия прахъ съ своя бѣла цвѣтъ, въ форма на иглици, като скрежъ и съ твърдъ горчивъ вкусъ. Хинина се извлича изъ корпѣ на хининовото дърво, което расте въ диво състояние по нискитѣ планини въ южна Америка и други топли мѣста.

Дѣцата обикновено мъчно приематъ хинина, по причина на горчивия му вкусъ. Затова на дѣцата трѣбва винаги да се дава хинина съ сладки нѣща, като захаръ, шербетъ, медъ, маджунъ, шоколадъ, или пѣкъ съ кафе. Има два сорта хининъ, чийто вкусъ е по слабо горчивъ и дѣцата го приематъ доста лесно, особено като се подслади малко. Това сж „еохинина“ (Euchinine) и хининовия танатъ (Chininum tannicum), които сж обаче два пъти по-слабодѣйстващи отъ нормалнитѣ хининови соли и затова трѣбва да се употребяватъ въ два пъти по-големо количество.

Прѣдпазване отъ треската.

Както отъ всички болести, така и отъ треската, по-добрѣ е да се прѣдпазваме, отколкото да се лѣкуваме. Прѣдпазването отъ треската е по-удобно и по-ефтино отъ лѣкуването на същата болестъ. Има срѣдства за прѣдпазване отъ треската, които не създаватъ голѣми неудобства и коштуватъ твърдѣ малко, или никакъ, ако благотворителни дружества, или държавата се нагърбятъ съ тѣхното устройване; когато напротивъ, всѣко заболѣване е съпроводено съ значителни загуби по губене врѣме, разноски за лѣкарь и лѣкарства за болнитѣ, били тѣ богати или бѣдни.

Заболѣването отъ треска се обусловва отъ три условия, свързани помежду си, като три халки отъ една верига; тия условия сж:

1) болепъ отъ треска, — той съдържа маларична зараза;

2) комаръ Anopheles, — посредникъ по прѣдаване на заразата;

3) здравъ човѣкъ, — комуто да се прѣдаде заразата.

За да се прѣмахне маларията, трѣбва да се скъса тази верига, т. е. да се прѣмахне едно отъ условията.

Прѣмахването на първото условие е невъзможно повеже за това би трѣбвало въ единъ даденъ моментъ да бждатъ излѣкувани всички болни отъ треска отъ цѣлия свѣтъ, нѣщо което е невъзможно.

Второто условие е тоже невъзможно да се прѣмахне, повеже досегашнитѣ опити сж доказали че комара Anopheles се размножава много лесно и че свършенното му унищожаване отъ една областъ е невъзможно.

За прѣмахване третото условие е необходимо:

а) или да прѣдпазимъ здравитѣ лица отъ ухапванията на комаритѣ, което се постига макаръ и трудно чрѣзъ механически срѣдства, или

б) да подготвимъ здравитѣ лица да не заболѣватъ отъ треска при охапване отъ разени комари, което се постига посредствомъ

употрѣблението на хининъ, или „хининовото прѣдпазване“.

Хининовото прѣдпазване отъ треската, което е най-удобното за всички и най-лесно постижимото изисква спазването на едно единствено правило, именно: *всички които се намиратъ врѣменно или постоянно въ маларична мѣстностъ, прѣзъ врѣме когато върлува маларията, трѣбва да лгтватъ всѣки денъ едно опредѣлено количество хининъ*. Това количество за лице надъ 10-годишна възраст е 40 сантиграма хининъ въ день, за лице отъ 3 до 10 години — 20 сантиграма, а за помалкитѣ отъ 3 години, лѣкаря съобразно възрастта и здравето на дѣтето опредѣля количеството, което трѣбва да приема ежедневно.

На дѣца, които не приематъ горчивия хининъ, трѣбва да имъ се дава отъ по-сладкитѣ сортове хининъ, или да се дава съ кафе или сладки нѣща.

За лица, които по разни причини, не могатъ слѣдватъ всѣкидневното хининово прѣдпазване, необходимо е поне на всѣки три дни да взематъ по единъ цѣлъ грамъ хининъ.

Хининътъ дѣйствува винаги, независимо отъ сортътъ, формата и врѣмето, когато се дава.

Хининътъ у всички лица причинява нѣколко врѣме фучение на ушитѣ, което понякога бива за по-первозвитѣ хора доста неприятно. Отъ послѣдователното и постоянно вземане хининъ, това фучение намалява и става незабѣлзано. Най-добрѣ е хининътъ да се вземе вечеръ слѣдъ ялене и прѣди лѣгане за спане. Тогава фучението на ушитѣ минава доръ лицето спи и на другия день всѣки се събужда бодъръ, веселъ и готовъ за работа. Всѣкидневното употребление на хининътъ не е врѣдно, а напротивъ дѣйствува укрѣпително.

За удобността и добритѣ резултати на хининовото прѣдпазване отъ треската свидетелствува обстоятелството, че това, прѣдпазване се прилага въ цѣла Италия и Сицилия, южнитѣ провинции въ Австрия и Унгария, въ Тунисъ и Алжирия, Гърция, както и въ топлиѣ страни постоянно все повече се разпространява въ английскитѣ френскитѣ и немски колонии.

Механическото прѣдпазване отъ треската е приложимо само за единъ малъкъ кръгъ лица, като фабрични работници, служащи по желѣзницатъ и по-заможнитѣ граждани.

Отбѣгване охапването отъ комари се постига чрѣзъ:

Живене въ жилища, които отворстия, като врати, прозорци, кумини и пр. сж замръжени съ ситна мръжа отъ телъ, прѣзъ дупчицитѣ на която комаритѣ не могатъ да проникнатъ въ вътрѣшността. Излизането изъ тия жилища е безопасно само отъ изгрѣване, до залѣзване на слънцето, т. е. тогава, когато комаритѣ не хвъркатъ и слѣдователно не хапятъ.

Когато обитателитѣ на тия жилища по работа или за развлечения, излизатъ на открито, слѣдъ залѣзване на слънцето и прѣди изгрѣването му заранъ, необходимо е да държатъ цѣлото си тѣло добрѣ покрито, т. е. да бждатъ облѣчени, обути въ дебел чорапи и обуца, съ закопчени дрѣхи на гърдитѣ, съ ржавици отъ кожа, а съ маска прѣдъ лицето, като тия които употребяватъ пчеларитѣ, за да се пазятъ отъ ухапване на пчелитѣ.

За прѣдпазване отъ маларията, като спомогателно срѣдство къмъ хининовото прѣдпазване, добрѣ е, въ границитѣ на възможното само, да се изпълняватъ и прѣдписанията на точки 1 и 2, т. е. за намаление маларичната зараза, да се лѣкуватъ всички заболѣли отъ

треска, а за ограничение прѣнасянето ѝ, да се води борба противъ комаритѣ.

По-горѣ видѣхме какъ става лѣкуването на трескавитѣ, затова тукъ ще спомена само, че лѣкуването трѣбва да става, колкото е възможно по-скоро слѣдъ заболѣването.

Борбата противъ комаритѣ се води по два начина:

а) като се унищожатъ условията за развитието имъ, и

б) като се унищожаватъ яйцата и лавритѣ имъ или самитѣ комари Anopheles.

За да се отнематъ условията за развитието на комаритѣ, трѣбва да се прѣсушватъ блата и гѣолища, да се канализиратъ мочуритѣ да се урегулиратъ рѣкитѣ и пороитѣ и да се отбѣгватъ насипи, ями и капали, които задържатъ дъждовната или изворна вода. Това сж обикновенно голѣми прѣдприятия, едва изпълними само отъ голѣми колективни единици, като държавата, окръжнитѣ постоянни комисии или общини.

По-отдѣлно всѣкой домакинъ може да направи много въ това отношение, като запълня малкитѣ ями и неравности на земята по своего хазайство, да способствува по същото, нормалното изтичане на водитѣ, за да не се образуватъ бари и лжкатушни вадн и да не остава по двора си разни черепи и сѣдове съ вода, занемарени въ продължение на много дни. Водата отъ водопойнитѣ корита трѣбва всѣки день да се промѣня. Около гиранитѣ вода да не се разлива.

Унищожаването на яйцата и лавритѣ на комаритѣ се постига по лесно, отколкото това на възрастнитѣ насекоми. За тази цѣлъ, въ води които съдържатъ яйца или ларви се палива петролъ или друго отровно за лавритѣ вещество.

Вмѣсто заключение.

1. Треската, или маларията е заразна болестъ, която се причинява отъ дребни живинки — плазмиди които живѣятъ като паразити въ кръвта.

2. Заразата на треската се прѣдава отъ боленъ на здравъ човѣкъ, посредствомъ комара Анофелесъ, който се вѣди и живѣе въ и около мочурливитѣ мѣста.

3. Треската не е прилѣпчива болестъ, защото не може да мине отъ боленъ на здравъ човѣкъ отъ допиране или съжителство само.

4. Треската е опасна болестъ, защото може да причини смъртъ, или недѣгавостъ за винаги въ нѣкои случаи, и силно отслабване на тѣлото за всички които заболѣватъ. Треската осжда на безплодие мѣстата въ които върлува, а населението което ги населява на недѣгавостъ и сиромашия, чинто вѣчни спътници сж невежеството и прѣстѣпността. Въ мѣста, кадето върлува силно маларията, населението измира или се изражда.

5. Маларичнитѣ области се обезцѣняватъ и ставатъ малополезна за държавата: приходитѣ отъ тѣхъ за държавната хазна сж слаби, понеже сж слабо населени и още по-слабо обработени. Населението на съжитѣ области е негодно за народната отбрана, по причина на своитѣ недѣзи.

6. Треската е обществено бѣдствие и затова трѣбва да се води борба противъ нея отъ интелигентнитѣ членове на всички слоеве на обществото, чрѣзъ широка пропаганда.

7. Най-силно орѣдне противъ треската е просвѣтата, затова трѣбва на всѣчки да стане извѣстно, че треската е болестъ, която може да се отбѣгне съ малко срѣдства.

8. Хининътъ лѣкува и прѣдпазва отъ

треската; той е единствения и истински цѣръ противъ тази болестъ.

9. По-лесно и по-благоразумно е да се прѣдпазимъ, отколкото да се лѣкуваме отъ треската.

За прѣдпазване отъ треската се взема: за по-възрастни отъ 10 год. — по 40 сгр. хининъ въ день, за дѣца отъ 3 до 10 год. — по 20 сгр. хининъ въ день, а за дѣца по-малки отъ 3 год. — количеството, което опрѣдѣли лѣкаря.

10. Чрѣвъ хининъ трѣбва да се прѣдпазватъ всички живущи въ маларична мѣстност отъ 1 юний до 1 ноември. Който взема хининъ всѣка вечеръ прѣди спане, ушитъ му пишатъ слабо или никакъ.

11. Всички членове отъ колективности, като работници, фабрики, прѣдприятия, служащи на държавата, които иматъ право на безплатно лѣчение отъ страна на прѣдприятието или държавата, както и населението отъ общини, на които се прѣдвѣжда безплатно раздаване на хининъ — трѣбва да се явятъ въ означения часъ и мѣсто, за да взематъ хининъ за прѣдпазване който имъ се дава по право.

Упѣтване за отхранването на бубитѣ.

I. *Какъвъ е животътъ на бубитѣ?* Коприената пеперуда става отъ яйце, на буба; отъ буба на какавида (въ пашкула), а какавидата се прѣбръща на пеперуда, която списа яйца. Животътъ на бубата е интересенъ и важенъ, затова трѣбва да го знае всѣки бубохранителъ. 1) **Яйцето** Яйцата на копр. пеперуда се казватъ бубено сѣме. Здравитѣ и оплодени яйца иматъ *тъмносивъ* или *пепеляво-сивъ цвятъ*. Неоплоденото сѣме има винаги *жълтъ цвятъ*. По черупката си яйцето има малки дупчици (невидими съ око), прѣзъ които диша. Ето защо яйцето се варди, като малко животно. Не се трупа на дебели пластове, за да не се задушава. Кутийкитѣ, въ които се съхранява и продава, иматъ дупчици и не се напълнятъ до горѣ. Бубеното сѣме се пази въ стая, гдѣто топлината не е по-голяма отъ 15°C, нито помалка отъ 8°C. Високата топлина го излупва безъ да желаемъ това, а ниската — го разваля (умъртвява). 2) **Бубата**. Когато се излупи, вижда ѝ се черна; то е защото е малка, косматѣ, които се намиратъ по тѣлото ѝ сж черни и близо единъ до другъ — тѣ прѣдаватъ черния видъ на бубата. Като пораста, бубата избѣлва, защото сжщото число косми си оставатъ, а тѣлото пораста. Вътрѣшнитѣ органи на бубата сж: *единъ голъмъ стомахъ*, който съставлява 1/3 отъ цѣлото тѣло. Подъ стомаха стои *една жлъза*, която се вижда навита, като черва. Това е *копринен. жлъза*, която расте и се пълни съ течностъ, отъ която послѣ си прѣде пашкула. Тази жлъза има отдѣленъ изходъ, който е въ видъ на брадавица подъ устата ѝ. *Дихателнитѣ ѝ органи* сж разположени отъ двѣтъ страни на тѣлото тѣ сж едни дупчици, които въ брой сж 9 чифта. *Болѣститѣ, които нападатъ бубитѣ* се *явяватъ и усиляватъ*, когато ѝ се затулятъ тия органи, било отъ праха при метенето, било отъ това, че е много на гъсто и се задушаватъ една друга. — *Сърцето ѝ* се намира отгорѣ стомаха. Като се погледне внимателно прѣзъ кожата, забѣлѣзва се свиването и разпушването му. *Кръвта е сивобѣла*, а не червена, както въ други животни. *Топлината на тѣлото е 25—26°C*, но тя се поддържа отъ *топлината на стаята*, своя *топлина* нѣма. Каквато е топлината на стаята, такава е и

на бубата (съ малка разлика). Поради това бубата расте само тогава, когато поддържа топлина въ стаята 23—24°C, иначе тя ще закъснѣе и нѣма да порасте. Подъ кожата си има *жлъзи за лесно събличане на старата кожа*: щомъ тѣ се пукнатъ, намократъ новата кожа и така бубата лесно се измѣква отъ старата си покривка. Въ врѣме на сънъ (когато се съблича бубата) не трѣбва, да се храни, нито да се смущава, защото може да се случи жлезитѣ да изаустнатъ течността си прѣждеврѣменно, когато още младата кожа не е отдѣлена отъ старата, а текмо когато потрѣбва, кожата ще е суха и не може да се освободи бубата отъ старата си кожа, която, ще запуши дихателнитѣ органи и умори бубата. Бубата прѣкарва 5 възрасти и 4 съня:

I *ти Възраст* трае 5 денонощия, а първия сънъ — само 1 денонощие;

II *та. Възраст* трае 4 денонощия, а втория сънъ — само 1 денонощие;

III *та. Възраст* трае 5 денонощия, а третия сънъ — 1 1/2 денонощия;

IV *та. Възраст* трае 5 — 6 денонощия, а четвъртия сънъ — 2—2 1/2 денонощия;

V *та. Възраст* трае 8—10 денонощия, а *следъ това завива пашкула*.

Въ пашкула съблича още веднажъ кожата си и става на Какавида. 3) **Какавидата** слѣдъ 15—18 дни става пеперуда и изхвърква. Значи бубата расте и се отхранва за 34—36 дни, за 3—4 дни завива пашкула; а слѣдъ още 18—20 дни става пеперуда. Какавидата (въ пашкула) може да се запази за слѣдующата пролѣтъ, ако се държи при топлина 10—15°C. При 20°C. ти пакъ живѣе до 1 година, слѣдъ което умира безъ да стане пеперуда. Ако се изложи на топлината 75—80°C. умира много скоро. Лѣтъ на силнитѣ горѣщени, поставени и прострени пашкулитѣ, за 6—8 часа измиратъ. 4. **Пеперудата** Отъ пашкула излиза за 18—20 дни слѣдъ завиването. Списа яйца за 1—2 дни. Слѣдъ 6—8 дни умира. Това е нормалния край на живота ѝ.

II. *Каква трѣбва да е стаята, гдѣто се отглежда буби?* Най-главното да е *достатъчно широка*. За една унция бубено сѣме е необходимо 60—70 куб. м. Една унция съдържа 35,000—40,000 яйца. Стаята и мѣстото около нея *да не сж влажни*. *Влагата е причина на всички болѣсти*, които изморяватъ бубитѣ. Винаги да се има възможностъ да се провѣтрява и прозорцитѣ да се отварятъ. Да може да се *отоплява* (да има мѣсто за печка или цѣкъ да има джамалъ (кюмбе). — Ако е възможно отдолу подътъ да е съ дѣски, въ противенъ случай да е измазанъ добръ и напръсканъ съ киречъ. На близо *да нѣма боклуци или миризми*. Прѣди да се почне храненето, трѣбва да се опуше съ кюкюртъ (сѣра). 1—1 1/2 кгр. сѣра се изгаря на маягала, затварятъ се врати и прозорци и така се държатъ 24—36 часа, слѣдъ което се отварятъ първомъ прозорцитѣ и слѣдъ 2—4 часа — вратата. Добръ е това опушване да стане въ влажно (мъгляво или дъждовно) врѣме, или сами да овлажнимъ стаята. Така сѣрниятъ димъ е по полъзвенъ.

III. *Какви принадлежности сж необходими?* — Най-важния уредъ е *топломера*. Безъ него нѣма успѣхъ. За да поддържа една топлина 22°—24°, трѣбва да го има *закаченъ въ стаята* и то не близо до печката или при прозорцитѣ, а да е на втрѣ въ стаята. Въ стаята трѣбва да си построимъ по какъвто и да е начинъ *етажерки (полци)*. Цѣлата стая прошарваме съ такива етажерки по такъвъ начинъ, че свободно да може да минаваме при храненето на бубитѣ. За горнитѣ етажи трѣбва да имаме *стѣла или подложка*. На тия

етажерки нареждаме *лѣси*, които биватъ най-разнообразни. Може да бждатъ направени отъ платъ, опетгнатъ на четири сковани черчевета. Могатъ да се изплетатъ отъ прѣчки, които прѣди да сж употребени, трѣбва да сж исушени. Лѣситѣ биватъ обикновено 1—1.20 м. широки а дължината имъ бива различна. Широчината трѣбва да се спазва, защото при голѣма широчина немогатъ да се чистятъ и хранятъ добръ. Особено необходими сж и *надупченитѣ книги*, тѣ се продаватъ готови, или сами можемъ да си ги направимъ, като си порѣчаме зѣмби съ разни голѣмини. Съ тия книги много лесно се чистятъ бубитѣ. Поставя се *надупчената книга* върху тѣхъ, а отгорѣ ѝ — *листъ*. Бубитѣ излизатъ прѣзъ дупкитѣ и се нареждатъ на листа да идатъ. Така за 1—2 часа излизатъ всички. Вземаме сега книгата, а останалия отдолу боклуцъ хвърляме, макаръ да има 1—2 бубитѣ трѣбва да сж болни, затова сж останали. Ако се чистятъ бубитѣ съ рѣка, може да се поврѣждатъ: рѣцѣтъ ѝ пишатъ разни лютини, а слѣдъ това ще пипаме бубитѣ, които сж много нежни; освѣтъ това съ рѣка чистенето става много бавно.

IV. *Излупване на буб. сѣмо*. То става въ отдѣлна стая или въ машинка така: стопляме стаята на 15°C. Всѣки 24 часа повишаваме топлината ѝ съ 1° (15°, 16°, 17° и т. н.) до като се излупи сѣмето. Повече отъ 25°C. не повишаваме топлината, а спираме докато се излупи всичкото сѣме. Първи пакъ ще се излупятъ малко бубички — тѣхъ ще хвърлимъ. Слѣдъ това наредъ 3—4 пакти вземаме буби, а най-послѣднитѣ пакъ ще хвърлимъ, защото както първитѣ, тѣй и послѣднитѣ не сж здрави. Отдѣлянето на бубитѣ става съ *канва*. Поставяме на *изнаваталистъ* отъ черница. Бубитѣ излизатъ прѣзъ канвата и се натрупватъ на листа. Ние слѣдъ това *вдигаме* или само листа съ бубичкитѣ или съ канвата заедно и ги поставяме на постоянно мѣсто за гледане. Въ *пазва* не бива да се лупи, защото се *задушава* и измиратъ много бубички, до като сж въ сѣмето още. Буб. сѣме почваме да лупимъ тогава, когато черничевия листъ стане, колкото *5 стотинкова монета*. Ако листа расте бързо, ние вмѣсто да увеличаваме топлината въ стаята за лупене съ 1° на 24 часа, — *увеличаваме* тая топлина всѣки 12 часа.

V. *Какви работи се извършватъ при отхранването*. Когато сж малки, трѣбва да се *разрѣждатъ* постоянно. Въ 1-та възраст по 2 пакти на день, 2 и 3-та възраст — по веднѣжъ; 4 и 5-та най-малко прѣзъ день. Разрѣждането става съ *надупчената книга*. Поставяме книгата отгорѣ надъ бубитѣ и туряме малко листъ. Бубитѣ излизатъ. Като видимъ, че сж се *накачили* достатъчно, вземаме ги съ книгата и ги поставяме на *свободна маса*. Така се *разреждатъ*. **Храненето** трѣбва да става най-малко по 5—6 пакти на день, но не повече отъ 8—9 пакти; много често и много рѣдкото хранене е *врѣдно*. *Листа* при I и II възраст трѣбва да се *нарѣзва*, *понататѣкъ* може да се дава и *цѣлъ*. Брането на листа да става, когато нѣма роса или дѣждъ. Само *чистъ листъ* да се дава. Ако сме принудени да беремъ *влаженъ листъ* оставяме го 4—6 часа въ *топла стая*, за да *поизсъхне*. Сгуденъ и *омачканъ листъ* е тѣй сжщо *врѣденъ* — Прѣстоялъ повече отъ 24 часа листъ да се не дава за *храна* на бубитѣ. *Причистването* на образувалата се *постелка* и *боклука* подъ бубитѣ става пакъ съ *надупчената книга*, само че *почакваме* да се *изкачатъ* всички буби, та да остане само *постелката*, която хвърляме. Такова *причистване* на бубитѣ ще *правимъ* слѣдъ всѣки сънъ, *непременно*. Освѣтъ това, въ 3, 4 и 5-та възраст — прѣзъ день. *Провѣтриване*

то и прѣмитането на стаята да става редовно, но съ внимание. Ще гледаме студъ, вѣтъръ и прахъ да не налѣти по тѣлото на бубата. Прахътъ, поленналь по тѣлото на бубитъ, ги задушава, студениятъ пѣкъ вѣтъръ ги разболява. Провѣтриването се прави въ тихи и топли дни.

VI. Болѣсти по бубитъ. Тѣ идватъ най-главно отъ неспазване на условията, които се изброиха по-горѣ. При появяването на болѣсти, трѣбва да се знае слѣдното: ако започнатъ да умиратъ по много на веднажъ, първата ни грижа ще е да отдѣлимъ съвър-

шено здравитѣ въ друга стая и да ги разрѣждаме много често. Трѣбва често да провѣтриваме и винаги чистота и тишина да пазимъ. — Чужди хора да не пускаме, особено пѣкъ ако отгледватъ буби, които сж почнали да мрѣтъ.

За по-правилно отгледване на бубитѣ, всѣки бубохранителъ може да се ръководи отъ приложената по долу таблица, която показва какво трѣбва да се работи всѣки моментъ. Тя се окача на стената и се съблюдава.

Ето самата таблица:

ТАБЛИЦА
за отгледване на буби.

Възраст	Топлината въ стаята да е:	Дни на гледането	Часове прѣди обѣдъ					Часове слѣдъ обѣдъ					За една уния е необходимо листъ нгр.	Пространство за една уния бубено слѣе кв. м.	Табѣлка	
			2	4	6	10	11	1	3	4	7	10				11
I	24°с.	1-ий				х.		х.			х.		х.	4кгр	1 кв. м.	Листа да се дава нарѣзанъ
		2 "			х. р.	х.		х.		х. р.	х.		х.			
		3 "			х. р.	х.		х.		х. р.	х.		х.			
		4 "			х. р.	х.		х.		х. р.	х.		х.			
		5 "			х.	х.		с.	с.	с.	с.	с.	с.			
II	23°с.	6 "	с.	с.	с.	с.	х.пр.р.		х.		х.		х.	12 "	3 кв. м.	Листа да се дава нарѣзанъ
		7 "			х. р.	х.		х.		х.	х.		х.			
		8 "			х. р.	х.		х.		х.	х.		х.			
		9 "			х. р.	х.		х.	с.	с.	с.	с.	с.			
III	22°	10 "	с.	с.	с.	с.	х.пр.р.		х.		х.		х.	50 "	9 кв. м.	Листа да се дава нарѣзанъ
		11 "			х. р.	х.		х.		х.	х.		х.			
		12 "			х. р.	х.		х.		х.	х.		х.			
		13 "			х. р.	х.		х.пр.		х.	х.		х.			
		14 "			х.	х.		х.		х.	х.	с.	с.			
		15 "	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.			
IV	22°	16 "	с.	х.пр.р.		х.		х.		х.	х.	х.		150 кгр.	26 кв. м.	Листа да се дава нарѣзанъ. Ако е студено да се внесе 2 ч. прѣди хранене въ бубари.
		17 "		х.		х. р.		х.		х.	х.	х.	х.			
		18 "		х.		х.пр.р.		х.		х.	х.	х.	х.			
		19 "		х.		х. р.		х.		х.	х.	х.	х.			
		20 "		х.						х.пр.р.	х.	х.	х.			
		21 "			х.	х.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.			
		22 "	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.	с.			
V	22°	23 "	с.	х.пр.р.		х.				х.		х.	700 клг.	кв. м.	Често да се провѣтрива. Метелото да става внимателно, безъ да се вдига прахъ.	
		24 "		х. р.		х.		х.		х.	х.	х.				
		25 "		х.		х.		х.		х.	х.	х.				
		26 "		х. р.		х.		х.		х.	х.	х.				
		27 "		х. р.		х.		х.		х.	х.	х.				
	23°	28 "		х. р.		х.		х.		х.	х.	х.				
		29 "		х.		х.пр.х.				х.	х.	х.				
		30 "		х.												
		31 "		х.		х.пр.х.		х.		х.	х.	х.				
		32 "		х.		х.				х.						
VI	25°	33 "	БУБИТЪ ЗАВИВАТЪ													На готови буби да се постави възраст за левитане.
		34 "	х. = хранене на бубитѣ; пр. = прочистване постелката; пр. = разрѣждане; с. = съвъ.													

УСЛОВИЯ

За застраховане на земледѣлскитѣ произведения отъ градушка.

(Утвърдени отъ М-ра на търговията и земледѣлнето, съ писмо № 2549 отъ 15 мартъ 1911 г.)

1. Общи положения.

§ 1. Застрахователниятъ отдѣлъ при Българската централна кооперативна банка приема да застрахова отъ градушка всички земледѣлски произведения, съ изключение на овоцията, зелен-

чуцитѣ, бостанитѣ и градинскитѣ цвѣтя, които за сега се изоставятъ.

§ 2. Застраховка се прави само за обезщетение на ония загуби, които се причиняватъ изключително отъ градушка.

§ 3. Всѣко лице може да застрахова всички свои земледѣлски произведения, или само отдѣлни видове отъ тѣхъ; въ послѣдния случай то е длъжно да ги застрахова изцѣло.

§ 4. Застраховатъ се плодоветѣ, или ония части, за които растението се отглежда.

§ 5. За всѣва година, застраховката почва

отъ 1 мартъ и се прѣкръпява на 26 октомври, 12 часа прѣзъ нощта.

§ 6. При лозята застраховката влиза въ сила слѣдъ прѣцвѣтяването имъ и важи само за количеството на гроздето.

§ 7. Сжщо и при лозитѣ учрѣдението застрахова само цвѣтоветѣ и не поема никаква друга отговорност.

§ 8. Застраховката на цвѣклото (захарно и крѣмно) влиза въ сила отъ 1 юний и се отнася само до количеството на произведението, а не и до качеството му.

§ 9. При ливадитѣ и фуражнитѣ трѣви, застраховката важи само за първата косидба; послѣдующитѣ трѣва да се застраховатъ на ново.

§ 10. Незастраховани, пострадали вече отъ градушка култури, се застраховатъ само тогава, ако поврѣдата е по-малко отъ 50%. Голѣмината на поврѣдата се опрѣдѣля отъ оцѣнители на учрѣдението, за смѣтка на стопанина.

§ 11. Прѣписката на застрахованитѣ съ учрѣдението става винаги посредствомъ мѣстнитѣ общински управления.

II. Заявления за застраховане.

§ 12. Заявления за застраховане се приематъ прѣзъ продължение на цѣлата година.

§ 13. Заявителътъ, като получи съобщение, че е записанъ въ застрахователнитѣ списъци, трѣбва наврѣме да изпрати на учрѣдението, въ два екземпляра, описъ на земледѣлскитѣ произведения, които желае да застрахова.

§ 14. Описа трѣбва да се приготви съгласно основната данѣчна книга на общината. Ако застраховаемитѣ имоти на единъ стопанинъ лежатъ въ разни землища, тѣ трѣбва да се дадатъ въ описа по общини и села.

§ 15. Въ описа се вписватъ всички имоти, собствени или наети, които стопанинътъ желае да застрахова, и се обозначава съ какви култури сж за сѣяни. Освѣнъ това, за всѣки имотъ се означава и доходния класъ, който не бива да надминава дѣйствителната стойност на очакваната реколта (узрѣлия плодъ).

Единиятъ екземпляръ отъ описа и запълненото на гърба му застрахователно удостоверение се повръща на застраховани.

§ 16. Застраховането влиза въ сила на слѣдния день, слѣдъ получаването на застрахователното удостоверение отъ застраховани. То трае, до като застрахованиътъ не заяви, че се отказва отъ него по прѣдписаната форма, или до като учрѣдението не му съобщи, че му е прѣкъсната застраховката.

Отказване отъ застраховката, или нейного прѣкъсване, важи за слѣдния застрахователна година.

III. Стойност на реколтата и доходни класове.

§ 17. За всѣка община, учрѣдението опрѣдѣля, въ споразумѣние съ мѣстнитѣ общински власти, стойността на реколтата отъ декарь, за отглежданитѣ въ мѣстността култури. Опрѣдѣлената сума трѣбва да отговори на стойността на произведенията, доидъ сж още на полето, а не и слѣдъ прибирането имъ.

§ 18. Всѣкой избира самъ за своитѣ имоти доходния класъ, който не трѣбва да надминава истинската стойност на очакваната реколта. Заявления за измѣнение на избрани вече класове (въ случай че посѣвитѣ пострадатъ отъ суша, поройни дъждове, болести, неприятели и др.) се приематъ за зърненитѣ храни, до 25 май, а за лозята и други късни култури до 25 юний и то, ако до тогава не сж пострадали отъ градушка.

Отъ стойността на реколтата, по избрания доходенъ класъ и засѣтата площъ, се изчислява застрахованата сума за всѣка култура.

Отъ застрахованата сума важать:

- а) за зърненитѣ храни, 70% за зърната и 30% за сламата;
- б) за царевицата, 90% за зърната и 10% за сламата;
- в) за бобовитѣ, 80% за зърната и 20% за сламата;
- г) за влакнодайнитѣ, 70% за влакната и 30% за сѣмето;
- д) за фуражнитѣ, за сѣме, 80% за сѣмето и 20% за сламата.

IV. Застрахователна премия (вноска).

§ 19. Премията се прѣсметъ въ зависимостъ отъ културата, мѣстния градобитенъ класъ и застрахованата сума.

Общинитѣ се разпрѣдѣлятъ въ градобитни класове споредъ това, дали повече или по малко сж изложени на градушката, а културитѣ въ групи — споредъ чувствителността имъ къмъ градушката.

За отдѣлнитѣ мѣстности и видове култури, премията се опрѣдѣлятъ ежегодно и се изпращать на общинитѣ за публична обява.

§ 20. Лица, които застраховать само лозя, тютюни и рози, безъ зърнени храни и ливади, или съ такива (зърнени храни и ливади), по съ площъ по-малка отъ половината на първитѣ (лозята, розитѣ и тютюницата), плащать за послѣднитѣ 10% по-висока премия.

§ 21. За пострадали вече отъ градушка култури (вижъ § 10) премия се плаща само за останалата непопрѣдена частъ и при втора градушка се иматъ прѣдъ видъ загубитѣ, намѣрени при първата оцѣнка.

§ 22. На ония застраховани, които 3 години подъ редъ не заявятъ никакви щети отъ градушка, премията се намалява съ по 5% прѣзъ слѣднитѣ свободни отъ градушка години. Това намаление, обаче, не може да надмине 20%.

V. Встѣпнителна вноска.

§ 23. Всѣки новозастрахованъ, както и всѣки, комуто застрахованата сума се повиши, внася като встѣпнителна вноска 0.25% отъ застрахованата сума, или повишението ѝ. Встѣпнителнитѣ вноски служатъ за увеличение на резервния фондъ и се събиратъ заедно съ премията.

VI. Описъ на застрахованитѣ имоти.

§ 24. Всѣки застрахованъ е длъженъ да изпраща ежегодно новъ описъ на имотитѣ и културитѣ, които желае да застрахова. Ако пѣкой не стори това до 1 май, учрѣдението нарежда да се извърши отъ общината на неговни разноси.

Падне ли прѣзъ това врѣме градушка, то обезщетение се плаща само въ размѣра на миналогодишната застраховка и за сжщитѣ имоти и култури; въ такъвъ случай се постѣпва съгласно § 10 отъ застрахователнитѣ условия.

§ 25. Рекламации по опрѣдѣленето на застрахованата сума и премията трѣбва да се направятъ най-късно въ продължение на 14 дни отъ получаването на застрахователното удостовѣрение.

§ 26. Всѣки застрахованъ е длъженъ да съобщава редовно въ мѣстното общинско управление измѣненіята, които ставатъ въ поземелната му собственостъ, като прѣвръщане на единъ културенъ видъ въ другъ (ливади въ

въ ниви, ниви въ лозя и др.), увеличение или намаление на пространството, промѣна на притежателя и пр., а за измѣнението на застрахованитѣ култури — и на учрѣдението.

VII. Размѣръ на обезщетението.

§ 27. Обезщетение се плаща за застраховани земеделски произведения, само до като сж още на корена или стеблото. Обезщетението не трѣбва никога да надминава причинената отъ градушката щета.

§ 28. Обезщетението се плаща и тогава ако произведенията прѣзъ врѣме на градушката сж били вече пожънати (на ржкойки, купчини и снопе), но не прибрани още.

За лена и кунопа, застраховката важи догдѣ не сж отскубнати отъ земята.

§ 29. Щомъ, обаче, произведенията сж дигнати отъ полето, или събрани на купове (крѣстци, кладни, купи) или е минало обикновеното врѣме за жътва или беридба, то задължението за обезщетение се прѣкрътава.

§ 30. Поврѣди отъ градушка по-малки отъ 8% не се обезщетяватъ. При по-големи поврѣди прави се единъ отбивъ по слѣдния начинъ: до 10% — 3%, до 20% — 4% до 30% — 5% и т. н. до 100% — 12%.

§ 31. Загубата за зърненитѣ храни, бобовитѣ, влакнодайнитѣ у фуражнитѣ за сѣме се оцѣнява отдѣлно за зърната (сѣмената) и отдѣлно за сламата и влакната (вижъ по-горѣ § 18).

VIII. Оцѣнка на загубата.

§ 32. Щомъ учрѣдението получи съобщение за искано обезщетение отъ паднала градушка, въ 7 дневенъ срокъ прѣдписва на оцѣнителитѣ да констатира въ оцѣнятъ загубитѣ (чл. 7 отъ закона).

§ 33. Пострадалитѣ отъ градушка култури трѣбва да се оставятъ въ сжщото положение до тогава, до като учрѣдението опрѣдѣли загубата чрѣзъ своитѣ оцѣнители и даде разрѣшение за прибирането имъ.

Лозята, тютюнитѣ и окопнитѣ култури трѣбва и слѣдъ падането на градушка да се отглеждатъ така, както и по-рано.

§ 34. Ако падне градушка прѣзъ врѣме на жътва или беридба, то, съ разрѣшение на общинския съвѣтъ, прибирането на произведенията може да се почне или продължи, ако е почнато, само че за това кмета трѣбва веднага да увѣдоми телеграфически учрѣдението.

Въ такъвъ случай, всѣкой застрахованъ е длъженъ да остави непожънати, въ срѣдата на всѣка четвъртина на имота, по 5 квадратни метра, ако е по-малкъ отъ 10 декара, и по 10 квадратни метра, ако е по-голямъ споредъ които ще се оцѣнява загубата. Въ подобни случаи не може да не претендира за втора оцѣнка (§ 39).

§ 35. Застрахованиятъ, или неговиятъ замѣстникъ е длъженъ да присъствува при оцѣнката и дава вѣрно всички необходими свѣдѣния и разяснения.

§ 36. Ако оцѣнителитѣ намѣри, че застрахованата сума е по-голяма отъ истинската стойностъ на реколтата, то обезщетението се изчислява по дѣйствителния приходъ, споредъ както той го опрѣдѣли.

§ 37. Ако една култура пострада повторно отъ градушка, то се оцѣнява общата загуба, безъ да се обърща внимание на първата оцѣнка.

§ 38. Силно поврѣдени отъ градушка ниви могатъ, съ разрѣшение на учрѣдението, да се засѣятъ наново; въ такъвъ случай обезщетението се намалява съ 10—20%, съ огледъ

къмъ печалбата, която застрахованиятъ ще получи отъ втората сѣидба. Изключение се прави за такива култури, които, по приетия мѣстенъ обичай, се сѣятъ на стърнище.

Новозасѣяната култура може да се застрахова наново, по обикновения редъ. Ако ли пѣкъ, мимо даденото разрѣшение, нивата не се засѣе наново, то учрѣдението може да нареди ревизия на първата оцѣнка.

§ 39. Който не е доволенъ отъ първата оцѣнка и поиска втора, трѣбва да остави културата непожънната, до произвеждането на втората оцѣнка: въ противенъ случай обезщетението се опрѣдѣля по първата оцѣнка.

§ 40. Ако при оцѣнката се установи, че поврѣдата е по-малка отъ 8%, или че исканата втора оцѣнка е неумѣстна, то разноситѣ по оцѣнката сж за смѣтка на застрахования.

§ 41. Учрѣдението си запазва правото да провѣрва всѣка оцѣнка и да нареди нова, когато намѣри за нужно.

IX. Лишаване отъ обезщетение.

§ 42. Който умишлено дава невѣрни свѣдѣния, съ цѣлъ да ошети учрѣдението, съдѣйствува за увеличение на загубата и не изпълни нарежданията на §§ 10, 15 34 и 35 отъ настоящитѣ условия, губи правото на обезщетение.

X. Формуляри и такси за написването имъ.

§ 43. За службата по застраховане отъ градушка, учрѣдението отпечатва особени формуляри, които сж задължителни за всички. Колько трѣбва да се заплати отъ неграмотнитѣ за тѣхното попълване, е отбѣлѣзано върху всѣки формуляръ. Таксата е право на тогова, комуто е възложено да върши това.

Наставления

за Г. Г. Кметоветѣ, по приложението на закона за застраховане на земеделскитѣ произведения отъ градушка.

Встѣпване въ застраховка.

1. Застрахователниятъ отдѣлъ при Българската централна кооперативна банка приема заявления за застраховане земеделски произведения отъ градушка прѣзъ цѣлата година. Обаче, въ интересъ на земеделцитѣ е, да се застраховатъ прѣди започването на градобитния периодъ. Годишната премия (вноската) е все сжщата, дали нѣкой се застрахова прѣзъ пролѣтѣта, или прѣзъ лѣтото.

2. Застраховката отъ градушка е свободна и доброволна. Всѣка година тя почва отъ 1 мартъ и се прѣкрътава на 26 октомври, 12 часа полунощъ.

Какво може да се застрахова?

3. За сега Застрахователниятъ отдѣлъ при Българската централна кооперативна банка приема да застрахова отъ градушка всички земеделски произведения, съ изключение на *овоцията, черницитѣ, зеленчуцитѣ, бостанитѣ и градинскитѣ цвѣтъ.*

Въ интересъ на всѣки земеделецъ е, да застрахова всички свои земеделски произведения. Който не иска да стори това, той може да застрахова само отдѣлни видове отъ тѣхъ; въ такъвъ случай, той е длъженъ да ги застрахова изцѣло (всички лозя, всички зърнени храни и т. н.).

Незастраховани, пострадали вече отъ гра-

душка култури, се застраховатъ само тогава, ако поврѣдата е по-малка отъ 50%.

Заявление за застраховна.

4. Всѣки, който иска да застрахова произведението си отъ градушка, отива въ общината и иска да му дадатъ заявление образецъ № 2, което изпълва, подписва и оставя да се изпрати веднага на Българската централна кооперативна банка, Застрахователенъ отдѣлъ. За постѣпалитѣ заявления общината води особена книга.

Съгласно чл. 5 отъ закона, допускатъ се и колективни застраховки. Въ такъвъ случай участвуващитѣ отговарятъ солидарно за цѣлата премия.

Описъ на културитѣ прѣдставени за застраховна.

5. Като получи заявлението, учрѣждението изпраща на лицето съобщение, чрѣзъ мѣстната община, че е записано въ застрахователнитѣ списъци на Банката. Слѣдъ това, то е длъжно да изпрати на врѣме *въ два екземпляра*, описъ на културитѣ, които желае да застрахува (формуляръ образецъ № 4).

Наставленията за попълването на описа се съдържатъ на 1-та му страница. Тукъ ще споменемъ само, че имотитѣ на лицето (собствени или наети) се вписватъ споредъ основната данъчна книга на общината и, ако лежатъ въ разни землища, тѣ се даватъ въ описа отдѣлно, по общини и села. Въ колона 6 се съобщава съ какви култури сж засѣяни, а въ 7-та се дава доходния класъ за всѣка култура, който не бива да надминава дѣйствителната стойностъ на реколтата (узрѣлия, но не-прибранъ плодъ).

6. Така попълненъ (до колона № 8), описъ се подписва отъ подателя и кмета и се изпраща незабавно на Българската централна кооперативна банка, за по-нататъшно изчисление.

Отъ втората година нататъкъ, застрахованитѣ не изпращатъ заявления за застраховка, а само новъ описъ на застрахованитѣ култури. Ако нѣкой не стори това до 1 май, учрѣждението нарежда да се извърши отъ общината на негови разходи.

Застрахователно удостоверение.

7. Като получи описа, учрѣждението провѣрява, дали е правилно написанъ, изчислява застрахованата сума, премията и встѣпителната вноска, и тогава изпълва застрахователното удостоверение, което се намира на гърба на описа.

Единиятъ екземпляръ отъ така изчислени описъ се задържа отъ учрѣждението, а другия се повръща на застрахования, съ задължение, да го пази добръ и въ случай на нужда, да го прѣдстави на оцѣнителя, който по него ще прави оцѣнката на загубитѣ, причинени отъ градушка.

Кога застраховката влиза въ сила?

8. Кмета прѣдава описа съ застрахователното удостоверение на застрахования срѣщу разписка, която повръща за свѣдѣние на учрѣждението.

Застраховката влиза въ сила на слѣдния день слѣдъ получаването на застрахователното удостоверение отъ застрахования (чл. 3 отъ закона).

Застрахователна прѣмия и събирането ѝ

9. Отъ изчисления описъ, застрахованиятъ вижда каква премия има да плати. Падежа на застрахователната премия е 1 мартъ, обаче, изплащането ѝ може да се отложи до слѣдъ жѣтва. Който и тогава не се издѣлжи доброволно, то събирането на премията става чрѣзъ бирника, прѣзъ мѣсецитѣ септември и октомври.

Застрахователната премия за всѣка община не е еднаква, защото се отпрѣдѣля споредъ мѣстния градобитенъ класъ (мѣстната опасностъ отъ градушка).

Допълнителна премия не се взима нито пѣкъ се намалява опрѣдѣлената годишна премия.

Измѣнение на доходнитѣ класове и на сключени застраховки.

10. Всѣка година учрѣждението изпраща въ общината обявление (обр. № 5), което съдържа стойността на културитѣ подоходни класове и премията за всѣки 100 лв. застрахована сума. Това обявление се окачва на видно мѣсто въ общинското управление и се оставя да стои прѣзъ цѣлата година.

11. Доходнитѣ класове за всѣка култура сж прѣсмѣтнати на декаръ и сж опрѣдѣлени въ споразумение съ мѣстния общински съвѣтъ. Кметоветѣ сж длъжни да разгледатъ всѣка година доходнитѣ класове на общината, заедно съ вѣщи земледѣлци отъ селата и, ако намѣрятъ умѣстнитѣ измѣнения, да ги съобщатъ своевременно на учрѣждението.

12. Колкото по вѣрно общината опрѣдѣли доходнитѣ класове, толкова по-справедливо ще бѣде обезщетението, въ случай на градушка. Ако доходнитѣ класове сж опрѣдѣлени ниско, премията ще бѣде малка, но за това пѣкъ и самото обезщетение.

13. За всички изменения, които станатъ по отношение на сключени вече застраховки, застрахованитѣ сж длъжни да увѣдомятъ своевременно учрѣждението, чрѣзъ мѣстното общинско управление.

Какъ се постѣпва, въ случай че падне градушка?

14. Щомъ като падне градушка, кмета обявява чрѣзъ глашатая, че пострадали сж застраховани, които иматъ повече отъ 8% щети, сж длъжни да подадатъ въ общината писмено заявление (обр. № 6), *въ продължение на три дни*, слѣдъ деия, въ който е паднала градушката; въ удостоверение на това, тѣ получаватъ квитанция, която трѣбва да пази.

Въ заявлението си за оцѣнката на загубитѣ всѣки застрахованъ е длъженъ да посочи лице, което да го замѣсти, въ случай, че той отсъствува при пристигането на оцѣнителя.

15. Кмета вписва по редъ всички заявители въ заявление обр. № 7, отговаря и на другитѣ зададени въ него въпроси, и на четвъртия день го изпраща незабавно въ учрѣждението.

Въ извънредни и важни случаи, кмета може да направи съобщението и телеграфически. За служебни телеграми, както е извѣстно, не се плаща такса.

16. Ако между това стопанинътъ или наемателътъ на застрахования имотъ се е промѣнилъ, то, за избѣгване на грѣшки, въ учрѣждението се съобщаватъ имената на новия, както и на стария стопанинъ или наемателъ.

При ранни поврѣди отъ градушка, да се обърне внимание на 8-та колона въ заявлението № 7. Ако нѣкои ниви сж прѣдставени за разарване и повторно засѣване учрѣждението изпраща веднага оцѣнителъ, който прѣглежда и оцѣнява загубата отъ тия ниви. Повторно

засѣване може да стане, само слѣдъ като учрѣждението даде за това съгласието си.

17. Ако и слѣдъ опрѣдѣления срокъ постѣпятъ заявления, кмета е длъженъ да ги приеме и изпрати въ учрѣждението, което рѣшава, дали причинитѣ за закъснението сж уважителни или не.

18. Ако падне градушка прѣзъ врѣме на жѣтва или беритба, то, съ разрѣшение на общинския съвѣтъ, прибирането на полскитѣ произведения може да се почне, или да продължи, ако е почнато вече; само, че за това кмета е длъженъ веднага и *телеграфически* да увѣдоми учрѣждението. Слѣдъ телеграмата той изпраща непрѣменно и заявлението № 7, за оцѣнка на загубитѣ.

Въ подобенъ случай, той разгласява рѣшението на съвѣта чрѣзъ глашатая и напомня на застрахованитѣ, че тѣ сж длъжни да оставятъ непожтпати, въ срѣдата на всѣка четвъртина на нмота, по 5 квадратни метра, ако е той по-малкъ отъ 10 декара, и по 10 квадратни метра, ако е по-голямъ; споредъ тия запазени мѣста ще се оцѣнява загубата.

19. Този, който прибере пострадали отъ градушка произведения, безъ да е получилъ за това разрѣшение отъ учрѣждението или общината, или пѣкъ не остави прѣдписанитѣ отъ прѣдшествующия членъ мѣста, имотитѣ му не могатъ да се оцѣняватъ и, слѣдователно, той не може да получи обезщетение.

Оцѣнка на загубитѣ.

20. Оцѣнката на загубитѣ става отъ оцѣнители, назначавани отъ учрѣждението, които полагатъ клетва за добросъвестно изпълнение на службата. За оцѣнители се избиратъ вѣщи земледѣлци, или други лица съ земледѣлско образование и практика.

21. Прѣдварително още, кмета получава отъ учрѣждението едно съобщение съ слѣдното съдържание: „Умолявате се да съобщите на доузначенитѣ лица, *срѣщу подписъ*, че оцѣнката на загубитѣ въ Вашата община ще стане на и ще се извърши отъ оцѣнителя“.

Слѣдователно, датата на оцѣнката се съобщава отъ кмета на всѣки застрахованъ отдѣлно и срѣщу подписъ, тъй щото никой не може отпослѣ да се извинява, че не е зналъ това. На застрахованитѣ кмета прѣпорѣчва същевременно, да иматъ готови описитѣ си при пристигането на оцѣнителя и да му показватъ сами, или чрѣзъ свои замѣстници, пострадали ниви, понеже тѣ ще бѣдатъ виновни, ако той пропусне да оцѣни нѣкой отъ тѣхъ.

При все това, добръ е, ако кмета, единъ день по-рано, напомни чрѣзъ глашатая за пристигането на оцѣнителя.

Изплащане на обезщетението.

22. Изплащането на обезщетението става най-късно до края на календарната година. Обезщетението се изплаща винаги напълно; ако сумитѣ прѣдвидени за това се окажатъ недостатъчни, то се постѣпва съгласно чл. 13 отъ закона.

Отказването за застраховна.

23. Застраховката трае, докато застрахованиятъ не заяви, че се отказва отъ нея по прѣдписаната форма, или, докато управлението на учрѣждението не му съобщи, че му е прѣкъсната застраховката. Отказъ може да се направи най-късно до края на мѣсець февруарий, слѣдната година.

Общи разпореджия.

14. Всѣко общинско управление е длъжно да дава свѣдѣния и справки по приложението на закона на застраховане на земеделскитѣ произведения отъ градушка и по застрахователнитѣ условия.

25. Споредъ чл. 6 отъ сѣция законъ, общинскитѣ управления сѣ длъжни веднага да приематъ и изпращатъ въ централното управление:

а) заявленията за застраховане и описитѣ;

б) „ за оцѣнка на загубитѣ;
в) „ за отказване отъ застраховка;
г) да прѣдаватъ застрахователнитѣ удостовѣренія на застрахованитѣ и пр.

За несвоеврѣмното изпълнение на горѣозначенитѣ длъжности, виновнитѣ се наказватъ съ глоба до 100 лева.

26. Прѣписката на застрахованитѣ съ учрѣдението става винаги посредствомъ мѣстнитѣ общински управления. Тя е свободна отъ всѣкакви такси и берип.

Само за написването на описа и на други

нѣкои застрахователни формуляри, кмета, или опрѣдѣленото отъ него лице, получаватъ едно малко възнаграждение, отбѣлѣзано върху всѣки формуляръ.

27. Кмета и членоветѣ на общинския съвѣтъ се умоляватъ да се заинтересуватъ отъ новосъздаденото държавно учрѣждение за застраховане на земеделскитѣ произведения отъ градушка и да популяризиратъ тая застраховка, която ще е отъ голѣма полза за всѣки български земеделецъ частно и изобщо за българското земледѣлие.

Таблица на премиитѣ за 1911 година.

Утвърденъ на 15 мартъ 1911 година отъ г. Министра на Търговията и Земедѣлието.

Културни групи.	ГРАДОБИТНИ КЛАСОВЕ																							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI	XXII	XXIII	XXIV
	Премия въ стотинки, за всѣки 100 лева застрахована сума																							
1. Ливадни и фуражни трѣви и смѣски	30	30	35	35	40	40	45	45	50	50	60	60	70	70	80	80	90	90	100	100	110	110	120	120
2. Царевица, картофи, крѣмно и захарно цвекло, рози.	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115	120	125	130	135	140	145	150	155	160
3. Пшеница, смѣсъ, ръжъ, ечемикъ, овесъ, лимацъ	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	220	240	260	280	300	320	340	360	380	400	420
4. Фасулъ, леща, бакла, нахутъ, грахъ, фий за сѣме, оризъ, просо, елда, зеле и бамя, като полски култура	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	240	260	280	300	320	340	360	380	400	420	440
5. Рапица, сусамъ, макъ, синапъ, анасонъ резине, кимонъ, конопъ, ленъ памукъ, фуражни трѣви за сѣме, хмелъ	120	130	140	150	160	170	280	190	200	220	230	240	260	260	280	300	320	340	360	380	400	420	440	460
6. Лозя слѣдъ цвѣтенето	200	225	250	275	300	325	250	375	400	425	450	475	500	535	570	605	640	675	710	745	780	815	850	885
7. Тютюница	240	270	300	330	360	390	420	450	480	510	540	570	600	640	680	720	760	800	840	880	920	960	1000	1040

Варненска Окръжна Постоянна Комисия

О К Р Ж Ж Н О

№ 1918

гр. Варна, 15 априлъ 1911 г.

До г. г. кметоветѣ отъ окръга безъ Карахюсеинския.

Умоляватъ се г. г. общинскитѣ кметове въ окръга, незабавно да испратятъ въ комисията по 1 прѣписъ отъ утвърденитѣ имъ за текущата година общински бюджети.

Прѣдседателъ: Д. Шиковъ

Секр.-Бирникъ: Г. Лоловъ

ТЪРСИ СЕ МЛАДЪ,

енергиченъ, честенъ и грамотенъ младежъ за тезгехтаръ въ питейно заведение, срѣщу добро възнаграждение. Споразумение въ редкцията за Д.

Варненска Окръжна Постоянна Комисия.

О Б Я В Л Е Н И Е

№ 1636

гр. Варна, 29 Мартъ 1911 година.

Длъжността инженеръ I-ва категория по водоснабдяване селата въ окръга е вакантна. Годишна заплата 6000 лева съ право на пѣтни и дневни.

Кандидатитѣ да се отнесътъ до комисията.

Прѣдседателъ: Д. ШИКОВЪ.

Секр.-бирникъ: Г. ЛОЛОВЪ.

Варненска Окръжна Постоянна Комисия

О Б Я В Л Е Н И Е.

№ 1900.

гр. Варна, 15 априлъ 1911 година.

Обявява, че въ канцеларията на комисията ще се произведатъ съ явна конкуренция слѣднитѣ търгове:

На 27-й априлъ т. г. 10 часа прѣди обѣдъ, за отдаването на прѣдприемачъ, доставката на канцеларскитѣ материали за планоснемачното бюро, съ приблизителна стойностъ 400 л.

На 27-й сѣщи, 4 часа слѣдъ обѣдъ за отдаването на прѣдприемачъ, доставката на слѣднитѣ прѣдмети: 10 к. гр. солъ влашка чукава; 30 к. гр. солъ влашка камена; 2 каси газъ батумски; 30 куб. метра дърва; 20 к. гр. хлѣбъ; 500 к. гр. въглища и 400 к. гр. варъ съ приблизителна стойностъ 300 лева.

Залогъ 5% и други документи съгласно чл. 11 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и другитѣ тържни книжа, могатъ да се видятъ, всѣки присѣственъ день въ канцеларията на комисията.

ОТЪ КОМИСИЯТА.

Печатница на Д. Тодоровъ & С-ие — Варна.